

IX omavalitsusfoorumi avaldus

Eesti riigiteede olukord on 2013. aasta kevadel vilets, kuid kohalike teede olukord on lausa katastroofiline. Süüdlaste otsimise asemel on valitsusel ja omavalitsustel aeg asuda üheskoos olukorda parandama, sest sellest sõltub terve Eesti ja kõikide omavalitsuste heaolu nüüd ja tulevikus.

Selleks, et rajada kasutajate ootustele vastav teevõrgustik, tuleb luua võrdse kohtlemise printsiibi alusel ühtne riiklik poliitika riigimaanteede ja kohalike teede arendamiseks. Praegu on linnade territooriumitel jätkuvate riigimaanteede ja omavalitsustele kuuluvate tänavate areng maanteede ehitamisega võrreldes peatunud. Samas soovivad aktsiisimaksjad sama kvaliteediga taristut üle Eesti. Arenguerisuste põhjus peitub kohalike omavalitsuste ebapiisavas tulubaasis ja riigilt teehoiukulude katteks saadava raha pidevas vähenemises. Ainuüksi omavalitsuste maksutuludest pole võimalik tänavaid vajalikus mahus ehitada, rekonstrueerida, remontida, korras hoida ega valgustada.

Omavalitsused on aastate jooksul püüdnud olemasolevate võimaluste piires täita neile pandud kohustusi, sest iga omavalitsus on huvitatud liiklejate olukorra parandamisest ja tahab seista kütuseaktsiisi maksjate huvide eest. Üleriigiline teede ja tänavate tervikvõrgustik peab täitma liiklejate ootusi ohutuks ja mugavaks liiklemiseks.

Teehoiu rahastamist reguleeriva teeseaduse §16 lõige 2 näeb ette, et riigieelarves eraldatakse teehoiu rahastamiseks vähemalt 75 protsenti kütuseaktsiisi kavandatavast laekumisest. Senini puudub aga õigusnorm, mille alusel nimetatud summasid omavalitsusüksustele eraldatakse. Ühtlasi puudub ka normatiiv, kuidas jagunevad aktsiisist laekuvad summad riigimaanteede ja kohalike teede vahel. Lisaks pole riik juba mitu aastat eraldanud teehoiuks seadusega ettenähtud 75% aktsiisivahenditest.

Riigikontroll on nii 2004., 2009. kui ka 2010. aastal võtnud teehoiu rahastamise suhtes kriitilise seisukoha, kuid tänaseni pole sellele pädevaid vastuseid saanud. Teehoiu rahastamise korrastamiseks tuleb eelkõige korrastada riiklik teeregister ja muuta see pinnapõhiseks. Nii saaks hinnata olemasolevaid teid ruutmeetrite, teerajatiste ja liiklussageduse kaupa – see võimaldaks määratleda omavalitsuste teehoiukulude tegeliku vajaduse.

Aastail 2003–2013 on 75% kütuseaktsiisist olnud ligikaudu 2,4 miljardit eurot. Samal ajavahemikul on kütuseaktsiisi vahenditest Eesti omavalitsustele eraldatud aga vaid 180 miljonit eurot, mis ei kata isegi tänavate iga-aastast minimaalset remondivajadust, rääkimata teevõrgustiku jätkusuutlikust arengust ja säilitamisest.

Kaitsmaks kütuseaktsiisi maksjate huve ja õigusi, aitame riigil luua pinna- ja vajaduspõhise teeregistri ning regulatsiooni, mis kindlustab omavalitsusüksustele teehoiuks vajalikud vahendid vähemalt minimaalses mahus.

Tallinn on alustanud ühistranspordi kasutatavuse otsustavat laiendamist, mis muuhulgas aitab perspektiivis seoses autode hulga vähenemisega oluliselt kokku hoida ka teede korrashoiuks ja uute teede rajamiseks kuluvat raha. Me soovime, et ka Vabariigi Valitsus panustaks senisest oluliselt rohkem ühistransporti, rõhudes mitte ainult uute busside ja rongide maaletoomisele, vaid ka reisijate arvu kiirele kasvatamisele. Omavalitsuste ja valitsuse koostöös tuleb igapäev terves Eestis luua võimalus elada isiklikku autot omamata või vähemalt karpida vajadust seda iga päev kasutada.

Vastu võetud
IX omavalitsusfoorumil Tallinnas, 3. mail 2013. a